

DEMOKRACIE, PRAVDA & MÉDIA

aneb Jak se vyznat ve složitém světě

Výuka k aktivnímu občanství
a kulturní toleranci

Pracovní list 1:
**VEŘEJNÝ
PROSTOR**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Projekt „Občanské interkulturní vzdělání
– Aktivní občanství a kulturní tolerance“ je spolufinancován EU.

AGORA

Důležitými pojmy první dílny jsou agora a veřejný prostor. Agora představuje symbolické centrum antických řeckých městských států, kde se shromažďovali občané. Je to předobraz veřejného prostoru coby místa střetávání rozličných názorových, politických či zájmových proudů.

Veřejným prostorem rozumíme místo, kde se odehrává demokratická diskuse. V moderních dějinách tvořily veřejný prostor například salóny nebo ulice. Dnes mluvíme o veřejném prostoru také v souvislosti s médii nebo sociálními sítěmi na internetu. Jde tedy o veškeré fyzické, politické, mediální, virtuální a jiné platformy, kde spolu různí aktéři komunikují a vyjednávají.

Zakroužkuj vše, co lze označit jako veřejný prostor:

hospoda	náměstí	soukromá firma
obývací pokoj	internetová diskuse	škola
Poslanecká sněmovna	facebooková stránka	ulice
		novinový článek

ZROZENÍ DEMOKRACIE

Řecko – Athény (4.–6. stol. př. n. l.)

Agora označovala v řeckých Athénách nejprve tržiště, kde občané nejen obchodovali, ale také diskutovali a přijímali zákony. Když jim tržiště začalo být těsné, přesunuli se do polokruhového prostranství na pahorku zvaném Pnyx.

V Athénách vzniklo první společenské uspořádání postavené na demokratických základech. Athénská demokracie přinesla nové pojetí rovnosti (isonomie), které vkládalo moc do rukou celé komunity. Všichni občané si byli před zákonem rovni a pro politickou kariéru byly podstatné schopnosti. Aby své politické návrhy Athéňané prosadili, museli ovládat umění rétoriky a diskuse. Demokracie v Athénách byla přímá – rozhodovalo se ve veřejných hlasováních za účasti všech zájemců z řad politicky oprávněných občanů, kteří však tvořili jen malou část tehdejší populace. V 5. století př. n. l. žilo v Attice, jejímž centrem Athény byly, z 300 tisíc lidí pouze 40 tisíc dospělých mužů se statusem občana.

Rovnost v athénské demokracii nezahrnovala všechny. Kdo měl a kdo naopak neměl občanská práva?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Jaký je rozdíl mezi seriózními a bulvárními médii?

MODEL ŠÍŘENÍ INFORMACÍ

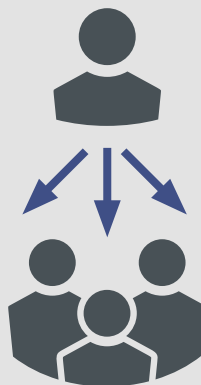
OPISOVÁNÍ

jeden zdroj – jednotliví příjemci

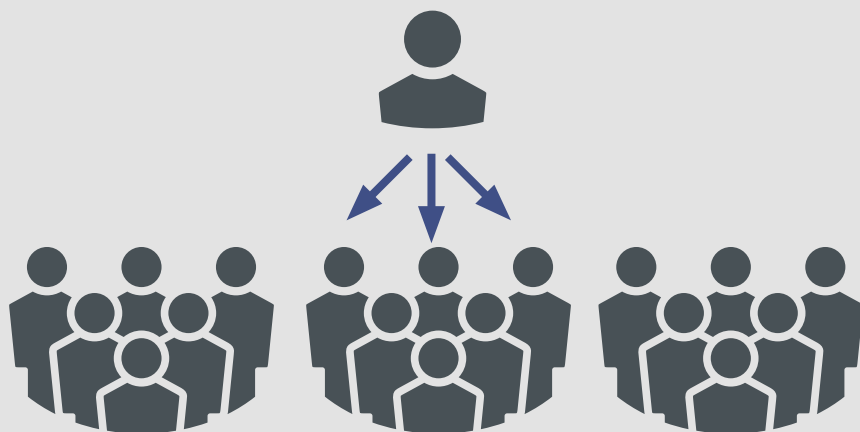
KNIHTISK

jeden zdroj – více příjemců

MASOVÁ MÉDIA

jeden zdroj – velký počet příjemců

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

FORMY DEMOKRACIE

A OBČANSKÁ SPOLEČNOST

Athénská přímá demokracie se v průběhu dějin vyvinula v **zastupitelskou demokracii**, ve které se občané účastní rozhodování o podstatných záležitostech státní správy prostřednictvím volených zástupců. I zastupitelská demokracie může obsahovat prvky přímého rozhodování občanů (např. v podobě vyhlášení referend). V současné době se můžeme setkat se dvěma představami o ideální formě zastupitelské demokracie:

Klasická liberální demokracie

Jedná se o takový řád, který **zaručuje rovné politické a tvůrčí svobody a práva občanů na soukromé vlastnictví**. Cíl člověka spatřuje v dosažení co největšího štěstí (zejména v podobě bohatství) či v uskutečnění vlastního potenciálu. Liberální demokracie odráží vůli veškerého lidu, zůstává ale zachováno **silné postavení menšin, aby se vyloučila tyranie většiny**.

V ČR tento přístup představoval **Václav Havel**, který zdůrazňoval význam občanské společnosti. Ideálem je podle něj „společnost, v níž se občané účastní veřejného života, správy veřejných statků a veřejného rozhodování mnoha paralelními a vzájemně se doplňujícími způsoby, přičemž míra, druh a institucionální podoba této jejich účasti závisí především na nich samotných, na jejich iniciativě a fantazii“ (V. Havel, 1999).

Konkurenční demokracie

Demokracie je chápána jako **konkurenční boj politických stran o hlasy voličů**. Na základě mandátu od voličů pak politici uskutečňují rozhodnutí. Toto pojetí prosazuje v ČR **Václav Klaus**, který naopak v občanské společnosti spatřuje ohrožení zastupitelské demokracie „korporativismem“ nikým nevolených elit (V. Klaus, 2001).

OBČANSKÁ SPOLEČNOST

A co vše se skrývá pod označením **občanská společnost**, o jejíž význam a roli se první dva čeští porevoluční prezidenti přou? Vzpomeňte si například na francouzské revolucionáře nebo bojovníky za občanská práva Afroameričanů a žen. Občanská společnost vzniká v 18. století, kdy se začínají formovat **občanská práva**. Představuje sféru svobodného sdružování občanů a zahrnuje nestátní instituce a organizace. Občanská společnost je nezávislá na státní moci, ale má politické cíle.

Kdo dnes například tvoří občanskou společnost v České republice? O co její zástupci usilují?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

INTERNET

Pro lidi narozené po roce 2000 je základním komunikačním nástrojem a místem pro šíření informací **internet**. Tento celosvětový systém počítačových sítí se ve světě ale rozšířil relativně nedávno. Vaši rodiče si ještě pravděpodobně velmi dobře pamatují, jak se žilo bez připojení k internetu.

Předchůdcem internetu byla síť ARPANET, která byla zprovozněna v roce 1969 a propojovala univerzitní počítače v USA. V roce 1990 vznikl první prohlížeč (WWW postavená na http protokolu a jazyce HTML). ČR se připojila k internetu v roce 1992. Masový rozmach u nás internet zažil po roce 2005. V roce 2008 bylo připojeno 32 % českých domácností, o deset let později to už bylo 80 % domácností.

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

Odkud čerpáte informace a které sociální sítě využíváte?

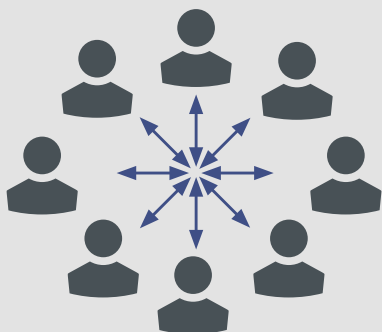
Až **sociální sítě** umožňují poměrně snadné šíření textů i audiovizuálních sdělení. Publikum roste samo a rychle v závislosti na „viralitě“ obsahu, který si uživatelé vzájemně sdílí.

Rostoucí vliv a význam sociálních sítí se v obsahu tradičních médií projevuje **zkratkovitostí, orientací na senzací a emoce**. Média publikují krátké zprávy bez kontextu s cílem přilákat čtenáře ke kliknutí a sdílení.

MODEL ŠÍŘENÍ INFORMACÍ

INTERNET

velký počet uživatelů mezi sebou

Název média:	Název média:	Název média:	Název média:	Název média:	Název média:	Název média:
Doba vzniku:	Doba vzniku:	Doba vzniku:	Doba vzniku:	Doba vzniku:	Doba vzniku:	Doba vzniku:
Model šíření informací:	Model šíření informací:	Model šíření informací:	Model šíření informací:	Model šíření informací:	Model šíření informací:	Model šíření informací:

Poznáte média na obrázku?
Co všechno o nich víte?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

KRIZE DEMOKRACIE

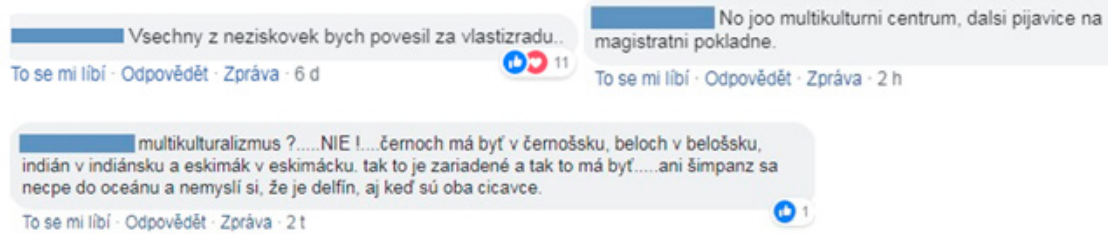
Optimisté věřili, že se sociální sítě stanou místem, kde se budou moci lidé svobodně vyjadřovat, vytvářet vlastní zpravodajství nebo dohlížet na své volené představitele. Dnes se ale ukazuje, že sociální sítě fungují spíše jako prostředek fanatické mobilizace, společenského štěpení či šíření nenávisti. Například sociální síť Facebook předkládá svým uživatelům především to, co se jim na základě jejich předchozího chování na internetu bude nejspíše líbit. Výsledkem je pak uzavření uživatelů sociální sítě do **názorových „bublin“**, v nichž se navzájem utvrzují ve svém vidění světa. To vede k rozdělení společnosti a **mizení veřejného prostoru jako místa diskuse**.

Ani masová média nemohou poskytovat prostor pro demokratickou diskusi, jsou-li majetkem malého počtu jednotlivců s ekonomickými a často i politickými zájmy. Politické strany přestávají plnit funkci reprezentantů zájmů veřejnosti a prostor dostávají populisté a demagogové.

Internet je také veřejným prostorem, kde může každý vyjádřit svůj názor. Ale ani na internetu nemůžeme říkat všechno, co chceme.
Jaká jsou (nejen na internetu) omezení svobody projevu?

Sociální sítě umožňují nenávistný a urážlivý obsah skrýt či nahlásit správci a požádat o jeho odstranění. Níže najdete komentáře, které napsali uživatelé Facebooku na profil Multikulturního centra Praha. Který/é komentář/e byste nahlásili jako závadný/é a proč?

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

